

Björn Öijer. När revolutionen kom till Vårby gård.

Recito Förlag.

Alla de där platserna man far förbi. På väg till ett mål försummar man lätt insikten att varje plats äger sin egen historia. Som då man närmar sig Stockholm, passerat Södertälje, Salem och far förbi Vårby bryggeri med reklam för Norrlands guld eller Loka. Författaren och journalisten Björn Öijer bosatt i Huddinge, men uppväxt i Linköping, låter den fjärde romanen blir ett stort epos om människor i Vårby, från stenåldern fram till våra dagar. Människor i kamp om makt, inflytande och ibland rätten att existera. Centrum i romanen är Martin Tallid, i mångt och mycket författarens alter ego. Martin söker sitt sammanhang som skrivande individ allt från filmrecensioner i Corren, till medarbetare i SKP:s tidning Gnistan för att sedan söka sanningen kring den silverskatt som statarpojken Otto fann år 1871 på Vårby herrgårds ägo. Martin lever mitt i 68-rörelsens kraftfält och söker sitt politiska sammanhang bland vänstergrupper, som trots likhet i retorik och bokstavskombinationer ligger i bitter fejd med varandra. USA ut ur Vietnam. Vietnam ut ur Kampuchea. Vad var rätt och vad var fel? Sambon Ann-Sofie tycks ha enklare med val och beslut. Martin måste liksom bända och vrida på varje tanke. Ett tema från tidigare romaner med pappan som tagit sitt liv i Martins barndom ger ett eko av en grundläggande hemlöshet och vilshenhet. Med skrivmaskinen som vapen och redskap letar Martin sitt sammanhang. Det är här han finner en tråd tillbaka till statarpojken Otto som också levt utan en fadersgestalt. Vad blev det av honom? Fick han någonsin den hittelön för skatten han haft rätt till? Hur hamnade silvret en gång i jord?

Romanen om Martin blir samtidigt en historia om Vårby och om den svenska vänsterrörelsen med alla dess förvirrande irrgångar, sett ur en enskild människas perspektiv. Den bryter genom tidsgränser och är ibland drömsk till sin karaktär då århundraden möts i samma berättelse. Kända personer skymtar förbi i en politisk och litterär historia. Kanske också de som står författaren nära.

Björn Öijer skriver bra och välformulerat. Dilemmat är omfånget av romanen. De detaljrika skildringarna som gör romanen 600 sidor lång känna alldeles för omfattande. I ett avsnitt av romanen får Martin smärtsamt uppleva hur en recension, hans bästa, kritiseras av redaktören på Gnistan för dess längd och kortas till en tredjedel. Det sker

nästan som ett eko, eller ett omen, av denna roman. Kanske Björn Öijers bästa, men där halva omfånget gjort den bättre och mer tillgänglig.

Jakob Carlander